

BOŽIDAR OTAŠEVIĆ
BOJAN JANKOVIĆ

ULOGA SPORTSKIH SAVEZA U SUPROTSTAVLJANJU NASILJU NA SPORTSKIM PRIREDBAMA

U naučnoj literaturi, kao i u medijima, često se razmatra uloga subjekata suprotstavljanja nasilju na sportskim priredbama, pre svega policije, sudova, tužilaštva, pripadnika privatnog obezbeđenja, dok se u malom obimu razmatra uloga sportskih saveza i organizacija, kao i sportskih klubova. Osim krivičnih i prekršajnih sankcija koje se mogu izreći izvršiocima huliganskih ispada, fudbalskim klubovima se mogu izreći i disciplinske sankcije zbog slabe organizacije sportskih takmičenja i huliganskog ponašanja svojih navijača. Takve disciplinske sankcije predviđene u propisima sportskih saveza i organizacija. Za potrebe istraživanja izvršena je analiza 388 izveštaja delegata sa odigranih utakmica FK „Crvena Zvezda“, od sezone 2010/2011 do 2018/2019, kao i 94 rešenja o kažnjavanju FK „Crvena Zvezda“ od strane disciplinskih organa FSS i UEFA. Rezultati ukazuju da disciplinske sankcije koje izriče UEFA imaju izuzetan efekat, odnosno u praksi su dale bolje rezultate u vidu smanjenja nasilja na sportskim priredbama. Nasuprot merama UEFA, usled izricanja neadekvatnih kazni izrečenih od strane disciplinskih organa FSS, nije sprečeno nasilje navijača na sportskim priredbama, na kojima se održavaju utakmice u nadležnosti FSS.

Ključne reči: sportski savez, sportske organizacije, suprotstavljanje, nasilje, sportske priredbe

---

Dr Božidar Otašević, docent Kriminalističko-policijskog univerziteta, Beograd, e-mail: bozidarotasevic@yahoo.com.

Dr Bojan Janković, vanredni profesor Kriminalističko-policijskog univerziteta, Beograd, e-mail: bojan.jankovic@kpu.edu.rs.

U V O D

Huliganizam u sportu je prisutan svuda u svetu. Problem huliganizma se proučava u naučnim krugovima, ali je česta tema i medija.¹ Međutim, oni često tretiraju ovaj problem kao laku metu i skloni su senzacionalističkom pisanju o njemu, kako bi povećali svoju gledanost i čitanost, ali time svesno ili nesvesno utiču na porast huliganizma u sportu.² Države se na različite načine suprotstavljaju ovom problemu. Pravni sistemi pokušavaju da pruže odgovarajuće odgovore na ovu negativnu pojavu. Pre svega, donošenjem posebnih zakona koji su isključivo namenjeni suzbijanju huliganizma na sportskim takmičenjima, određivanjem krivičnih dela i prekršaja, sankcija i način njihovog sprovođenja. U suprotstavljanju ovom problemu u državama čini se da primarnu ulogu ima policija,³ a jedan od načina reagovanja društva jeste i primena širokog kruga krivičnihopravnih i prekršajnopravnih propisa.⁴ U poslednje vreme, u ovaj problem se sve više uključuje privatno obezbeđenje.⁵ Međutim, sve aktivnosti države su okrenuti ka represivnom delovanju, a ne i preventivnim programima,⁶ usmerenim kao navijačima i mladima.⁷ Ali, države nisu jedine organizacije koje donose i primenjuju propise namenjene borbi protiv nasilja na sportskim priredbama, već su to i sportske organizacije i savezi, koje svojim opštim pravnim aktima propisuju disciplinske delikte koji predstavljaju nasilničko i nedolično ponašanje na sportskim priredbama.⁸

¹ Khaldi H. M. A., Awamleh A. A. A., „Methods for confronting football play grounds hooliganism in Jordan from the view point of the teaching staff members at the Faculties of physical education in the Jordanian university“, *Sport Science*, Vol. 8, No. 1, 2015, 20.

² Jasmina Šoše, „Medijski aspekt sportskog huliganstva“, *Sport Science*, tom 1, br. 1, 2008, 27.

³ V. Otto Adang, Elaine Brown, *Policing football in Europe*, Politieacademie Apeldoorn, Apeldoorn, 2008; Saša Milojević, Bojan Janković, „Police measures and actions in confronting football hooliganism in some European countries“, *Archibald Reiss Days*, The Academy of Criminological and Police Studies, Belgrade, 2012, 613–629.

⁴ Božidar Otašević, „Mera bezbednosti zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama u krivičnom zakonodavstvu Srbije“, *Perjanik*, tom 12, br. 30, 2014, 15.

⁵ V. Nenad Đurđević, Božidar Otašević, „Redarska služba na sportskim priredbama“, *Pravni život*, br. 9, Beograd, 2016, 549–564; Bojan Janković, „The Role of Stewards at Sports Events in the Republic of Serbia“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta Novi Sad*, tom 54, br. 1, 2020, 353–365.

⁶ Bojan Janković, „Prevenција nasilja na sportskim priredbama“, *Glasnik prava*, tom 1, br. 3, 2010, 129.

⁷ Opširnije, Saša Milojević, Branislav Simonović, Bojan Janković, Božidar Otašević, Veljko Turanjanin, *Mladi i huliganizam na sportskim priredbama*, OEBS – Misija u Srbiji, Beograd, 2014.

⁸ Dejan Šuput, „Propisi FIFA i UEFA protiv nasilja na fudbalskim utakmicama – problem preklapanja nadležnosti države i sportskih organizacija“, *Bezbednost*, tom 54, br. 1, Beograd, 2012, 167.

PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Na koji način nacionalni sportski savezi i međunarodne sportske organizacije primenjuju odredbe koje se odnose na huligansko ponašanje navijača na sportskim priredbama može se pokazati na primeru izrečenih kazni klubovima u skladu sa odredbama disciplinskih pravilnika Fudbalskog saveza Srbije⁹ i UEFA.¹⁰ Disciplinskim pravilnikom FSS, u čl. 63 i 64 predviđene su disciplinske mere za klubove zbog slabe organizacije i nereda na igralištu. Tako, klubu koji ne organizuje utakmicu u skladu sa propisima FSS može se izreći opomena i novčana kazna, dok klubu koji organizuje utakmicu mogu se izreći sledeće kazne: novčana kazna, odigravanje 1 do 6 utakmica na svom igralištu bez prisustva publike, zabrana odigravanja od 2 do 12 utakmica na svom igralištu ili svim igralištima određenog područja, zabrana prisustva navijača na utakmicama kada klub gostuje od 1–6 utakmica, diskvalifikacija iz tekućeg takmičenja u slučaju drugog ili višestruko ponovljenog slučaja i oduzimanje do 9 bodova. Slične kazne su predviđene i Pravilnikom UEFA, ali ono što razlikuje ova dva pravilnika, jeste da su u Pravilniku UEFA navedene tačne novčane kazne za pojedine prekršaje. Tako na primer, Pravilnikom UEFA predviđeno je da se za svako upaljeno pirotehničko sredstvo plati kazna u iznosu od 500 evra, a ako se taj prekršaj ponovi novčana kazna se uvećava za 50%. Važno je napomenuti da u Pravilniku FSS nisu predviđeni iznosi novčanih kazni, već se oni utvrđuju posebnom odlukom, koja se obično donosi pred početak sezone. Posebnom Odlukom¹¹ predviđena je novčana kazna prvog ranga takmičenja za disciplinske prekršaje u iznosu od 100.000 do 1.500.000 dinara. Pri tome, u Odluci, kao ni u Pravilniku, nije predviđeno za koji se prekršaj izriče određena novčana kazna. Kako se pomenuta pravil primenjuju u praksi, biće analizirano na primeru FK „Crvena Zvezda“.

Iako je u svetu huliganizam počeo da se razvija 60-ih godina, u Srbiji se huliganizam rađa nešto kasnije da bi krajem 80-ih i početkom 90-ih dobio svoj pravi oblik, usled političke krize na prostorima bivše Jugoslavije.¹² Svakako, u različite huliganske ispade uključeni su bili i navijači FK „Crvene Zvezde“, koji su često zlopotrebljavani u političke svrhe.¹³ To pokazuju i podaci MUP-a Republike Srbije,

---

⁹ Disciplinski pravilnik Fudbalskog saveza Srbije, *Službeni list FSS „Fudbal“*, van. br. 3/2017.

¹⁰ UEFA Disciplinary Regulations, https://documents.uefa.com/v/u/ZNsWJsRSmOuSS2QL_y8~qQ, 23. 7. 2021.

¹¹ Odluka o visini novčanih kazni koje se mogu izreći klubovima, igračima, trenerima, sudijama i drugim sportskim radnicima, *Službeni list FSS „Fudbal“*, van. br. 10/2016.

¹² Marija Đorić, „Politizacija huliganizma“, *Politička revija*, tom 25, br. 3, 2010, 393.

¹³ Ivan Đorđević, „The Role of Red Star Football Club in the Construction of Serbian National Identity“, *Traditiones*, tom 45, br. 1, 2017, 118.

koji ukazuju da je samo na teritoriji Beograda registrovano 629 navijača „Crvene zvezde“ iz kategorije nasilnih i potencijalno nasilnih, a većina od njih su lica sa sadržajnim kriminalnim dosijeima.¹⁴

PREGLED LITERATURE

Poslednjih godina može se uočiti veliki broj radova koji razmatraju problem huliganizma i načine suprotstavljanja ovom problemu. Jedan broj radova razmatra ulogu policije. Pojedini radovi istražuju postupanja policije u pojedinim državama, Švedskoj,¹⁵ Švajcarskoj,¹⁶ Škotskoj,¹⁷ Danskoj,¹⁸ Srbiji¹⁹ i drugim državama. U novijim istraživanjima napominje se da represivni pristup policije nije dao potrebne rezultate, već policija mora pristupiti proaktivnim merama.²⁰ One moraju biti zasnovane na prikupljanju obaveštajnih podataka, kontinuiranom procenjivanju rizika i na osnovu njega raspoređivanju policijskih snaga, proporcionalnoj intervenciji kada je to potrebno i efektivnom dijalogu sa navijačima.²¹ Takođe, preporuka je da policija uzme učešće u posebnim preventivnim programima koji se odnose na problem huliganizma na sportskim priredbama.²² Napominje se da je preduslov za uspešno suprotstavljanje ovom problemu adekvatna edukacija pripadnika policije.²³

---

¹⁴ Božidar Otašević, „Urbano okruženje i nasilje u sportu“, *Bezbednost*, tom 52, br. 3, 2010, 273.

¹⁵ V. Clifford Stott, Jonas Havelund, Neil Williams, „Policing football crowds in Sweden“, *Nordic Journal of Criminology*, Vol. 20, No. 1, 2018, 35–53.

¹⁶ V. Alain Brechbuhl, Annemarie Schumacher Dimech, Seiler R., „Policing Football Fans in Switzerland – A Case Study Involving Fans, Stadium Security Employees, and Police Officers“, *Policing: A Journal of Policy and Practice*, Vol. 14, No. 4, 2020, 865–882.

¹⁷ V. Megan O’Neill, „Policing Football in Scotland: The Forgotten Team“, *International Review for the Sociology of Sport*, Vol. 39, No. 1, 2004, 95–104.

¹⁸ V. Rasmus Beedholm Laursen, „Danish police practice and national football fan crowd behaviour. Dialogue or coercive force?“, *Soccer & Society*, Vol. 20, No. 2, 2017, 325–340.

¹⁹ V. Branislav Simonović, Zoran Đurđević, Božidar Otašević, „Violence at Sporting Events: The European Standards of Police Procedures and Practice in Serbia“, *Policing Major Events: Perspectives from Around the World*, CRC Press, London, New York, 2015, 1–24.

²⁰ Saša Milojević, Bojan Janković, „Proactive approach of police in combat against football hooliganism“, *Archibald Reiss Days*, The Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade, 2011, 737.

²¹ Saša Milojević, Bojan Janković, Božidar Otašević, *Suprotstavljanje navijačkom huliganizmu – monografija*, Kriminalističko-policijski univerzitet, Beograd, 2019, 146.

²² B. Janković (2010), op. cit., 151–152.

²³ Predrag Veličković, „Utvrđivanje osposobljenosti policijskih službenika Policijske uprave u Novom Sadu za obezbeđenje sportskih manifestacija povećanog rizika“, *Bezbednost*, tom 54, br. 1, 2012, 51.

Međutim, u edukaciju o problemu huliganizma treba uključiti i navijače, naročito mlađu populaciju koja pohađa srednje škole.²⁴

U pojedinim malobrojnim istraživanjima²⁵ u Srbiji primećeno je da redarska služba, kao jedan od subjekata održavanja reda na sportskim događajima, nema adekvatnu ulogu kakvu ima u državama zapadne Evrope, što svakako u narednom periodu treba promeniti i deo poslova koje obavljaju policijske snage treba prebaciti na njih. Ključni zaključak je da je zakonodavstvo, koje uređuje industriju privatne bezbednosti, koja inače obavlja poslove redarske službe na sportskim takmičenjima, stupilo na snagu tek u drugoj dekadi 21. veka, daleko kasnije nego što je to slučaj u državama zapadne Evrope.²⁶ Kod pripadnika redarske službe je još uočljiviji nedostatak znanja, sposobnosti, te se posebno naglašava da je neophodno poboljšanje edukacije njenih pripadnika.²⁷

Jedan broj istraživanja razmatra kaznenu politiku sudova i primenu zakonskih normi u praksi,²⁸ druga istraživanja razmatraju pravne norme koje regulišu problem huliganizma.²⁹ Posebno se mora istaći rad autora Primorca i Pilića³⁰ koji su jedni od retkih koji razmatraju novu Konvenciju o integrisanom pristupu bezbednosti, sigurnosti i uslugama na fudbalskim utakmicama i drugim sportskim događajima koju je usvojio Savet Evrope 2016. godine, koja je zamenila prethodnu Konvenciju usvojenu 1985. godine, koju je ratifikovala i Republika Srbija. Nova Konvencija usvojena je jer su se pojavili novi problemi u organizaciji sportskih događaja ali i u suprotstavljanju huliganizmu, a prethodna nije imala odgovore na

---

²⁴ V. Živorad Milenković, „Obrazovanje u funkciji suzbijanja nasilja navijačkih grupa na fudbalskim utakmicama“, *Bezbednost*, tom 54, br. 1, 2012, 7–23. Opširnije, Saša Milojević, Bojan Janković, Boban Milojković, „Uticaj edukacije na intezitet navijačkog nasilja mlade populacije“, *Evropske integracije: Pravda, sloboda i bezbednost*, Kriminalističko-policijska akademija i fondacija „Hans Zaidel“, Beograd, 2016, 441–460.

²⁵ Opširnije v. S. Milojević, B. Janković, B. Otašević, op. cit., 210–220.

²⁶ B. Janković (2020), op. cit., 355.

²⁷ S. Milojević i dr., op. cit., 220.

²⁸ V. Miloš Stanić, Stefan Andonović, „Police detention of football fans as measure of preventing violence in case law of the European Court of Human Rights“, *Archibald Reiss Days, 2020* (Ed. Stevo Jaćimovski), University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade, 2020, 65–75.

²⁹ V. Božidar Otašević, „Zaštitna mera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama u prekršajnom zakonodavstvu Srbije“, *Unifikacija prava i pravna sigurnost: Zbornik radova 33. Susreta Kopaoničke škole prirodnog prava Slobodan Perović*, (ur. Jelena S. Perović Vujačić), Beograd, 2020, 481–495.

³⁰ Opširnije v. Damir Primorac, Marko Pilić, „Sigurnost i zaštita na nogometnim utakmicama i ostalim sportskim priredbama prema rješenjima Konvencije Vijeća Evrope CETS, br. 218“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, tom 56, br. 2, Split, 2019, 401–419.

navedene probleme. U Konvenciji se napominje da je neophodan integrisani pristup ovom problemu, zajednički naponi svih službi koje imaju dodirne tačke sa organizacijom sportskih priredbi, policije, medicinskih službi, vatrogasaca, agencija za obezbeđenje, sportskih saveza i klubova, i drugih službi. Ostali istraživači ne razmatraju novu Konvenciju, što je donekle i razumljivo jer je veliki broj država još nije ratifikovao, iako je donesena 2016. godine.

Čini nam se da je u naučnoj literaturi gotovo zanemarena uloga sportskih organizacija, sportskih saveza, klubova, u suprotstavljanju huliganizmu. Ne postoje istraživanja koja bi se dotakla teme da li, i na koji način, disciplinski organi sportskih organizacija saveza mogu da utiču na problem huliganizma. Postoje istraživanja koja razmatraju norme međunarodnih sportskih organizacija kao što su FIFA ili UEFA,³¹ ali ne postoje istraživanja da li se te mere sprovode i da li one mogu da utiču na smanjenje huliganizma.

Upravo nedostatak naučne literature po pitanju uloge sportskih saveza podstakao je autora da razmotri da li i na koji način se sportski savezi odnosno njihovi disciplinski organi mogu suprotstaviti huliganizmu na sportskim priredbama. U tom smislu, razmotren je primer fudbalskog kluba „Crvena Zvezda“.

METOD

Za potrebe istraživanja izvršena je analiza 388 izveštaja delegata sa odigranih utakmica FK „Crvena Zvezda“, od sezone 2010/2011 do 2018/2019, kao i 94 rešenja o kažnjavanju FK „Crvena Zvezda“ od strane disciplinskih organa FSS i UEFE, koja se odnose na utakmice u posmatranom periodu. Od 94 rešenja o kažnjavanju 56 (26 rešenja o kažnjavanju za više utakmica i 30 rešenja o kažnjavanju za pojedinačne utakmice) su doneta od strane FSS, dok su 38 rešenja doneli disciplinski organi UEFA. Takođe je izvršena analiza pojedinih utakmica FK „Crvena Zvezda“, na kojima su se dogodili huliganski ispadi navijača, zbog kojih je fudbalski klub kažnjen od strane FSS ili UEFA. Fudbalski klub „Crvena Zvezda“ je uzet za primer jer je u posmatranom periodu odigrao najviše fudbalskih utakmica, od svih srpskih klubova, pod patronatom UEFA.

---

³¹ V. Vanda Božić, Mirjana Đukić, Zoran Jovanovski, „Kaznenopravni prikaz i analiza zaštite od nasilja na športskim natjecanjima u Hrvatskoj uz osvrt na međunarodnopravna rješenja“, *Unifikacija prava i pravna sigurnost: Zbornik radova 33. Susreta Kopaoničke škole prirodnog prava Slobodan Perović* (ur. Jelena S. Perović Vujačić), Beograd, 2020, 511–531; Nenad Đurđević, „Autonomija sporta – obaveznost sportskih pravila međunarodnih sportskih saveza na nacionalnom nivou“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, tom 55, br. 2, 2018, 289–306; Opširnije v. D. Šuput, op. cit., 166–179.

REZULTATI

Fudbalski klub „Crvena Zvezda“ je u posmatranom periodu odigrao ukupno 388 utakmica, od čega 334 u domaćim takmičenjima (prvenstvo i kup Srbije) i 54 utakmica u UEFA takmičenjima (Tabela 1).

Tabela 1 Odigrane utakmice FK „Crvena Zvezda“ po takmičenjima i sezonama

Sezona	Br. utakmica u prvenstvu	Br. utakmica u kup takmičenju	Ukupan br. utakmica u domaćim takmičenjima	Br. utakmica u evropskim takmičenjima	Ukupan br. utakmica po sezoni
2010/2011	30	5	35	2	37
2011/2012	30	6	36	4	40
2012/2013	30	3	33	6	39
2013/2014	30	3	33	4	37
2014/2015	30	2	32	–	32
2015/2016	37	2	39	2	41
2016/2017	37	6	43	6	49
2017/2018	37	3	40	16	56
2018/2019	37	6	43	14	57
Ukupno za sve sezone	298	36	334	54	388

Od ukupno odigranih 334 utakmica u domaćim takmičenjima, zbog različitih ispada svojih navijača, FK „Crvena Zvezda“ kažnjen je za ispađe svojih navijača na 33% odigranih utakmica (110 utakmica), od toga za 60 utakmica na domaćem terenu i 50 na gostujućem. Najveći broj izrečenih kazni su bile novčane kazne u ukupnom iznosu od 138.284,00 evra (Tabela 2), zbog unošenja i korišćenja pirotehničkih sredstava (baklje, topovski udari, petarde), bacanja predmeta na teren, izazivanja nereda na tribinama, isticanja transparenata neprimerene sadržine, nedoličnog ponašanja i neprimerenog skandiranja i uništavanja inventara.

Pored izrečenih novčanih kazni na 110 utakmica, klub je kažnjen još na dve utakmice drugim, strožim kaznama. Naime, zbog nereda na utakmici sa FK „Partizan“, odigranoj 16.04.2016. godine na domaćem terenu, klubu je pored novčane kazne, izrečena kazna odigravanja tri prvenstvene ili kup utakmice bez prisustva

publike, zbog incidenata izazvanih od strane domaćih navijača koji su se ogledali u masovnoj upotrebi pirotehničkih sredstava usled čega je više puta utakmica prekidana, bacanja veće količine predmeta na teren, međusobnih fizičkih sukoba navijača oba kluba, sukoba navijača domaće ekipe sa pripadnicima policije, koje su gađali polomljenim stolicama i bakljama, gađanja raznim predmetima jednog od igrača FK „Partizan“ i isticanje transparenta neprihvatljivog sadržaja. Druga utakmica, na kojoj je klub kažnjen težom kaznom, odigrana je 26. 11. 2011. godine, između istih klubova. Organizator utakmice, FK „Crvena zvezda“, kažnjen je novčanom kaznom u iznosu od 9.689 evra, zbog slabe organizacije utakmice, unošenja i aktiviranja pirotehnikе, bacanjem predmeta na teren, kao i isticanjem neprimerenih transparentata. Pored novčane kazne, izrečena je i mera zabrane odigravanja jedne prvenstvene ili kup utakmice bez prisustva publike na svom stadionu.

Tabela 2 Izrečene novčane kazne FK „Crvena Zvezda“ po takmičenjima i sezonama

Sezona	Utakmice u domaćim takmičenjima	Utakmice u evropskim takmičenjima	Ukupno po sezoni
2010/2011	4.338	10.000	14.338
2011/2012	32.173	60.000	92.173
2012/2013	10.463	52.750	63.213
2013/2014	*	175.000	175.000
2014/2015	4.216	**	4.216
2015/2016	6.647	***	6.647
2016/2017	34.919	89.000	123.919
2017/2018	19.333	364.000	383.333
2018/2019	26.195	305.250	331.445
Ukupno za sve sezone	138.284	1,056.000	1,194.284

Iznosi u tabelama iskazani su u evrima

* Za sezonu 2013/2014 za domaća takmičenja nije bilo podataka

** Sezone 2014/2015 nije učestvovala u evropskim takmičenjima

*** Sezone 2015/2016 klub nije kažnjavao u evropskim takmičenjima

Od ukupno odigranih 54 utakmica u evropskim takmičenjima, zbog različitih ispada svojih navijača, FK „Crvena Zvezda“ kažnjen je za ispade svojih navijača na 70% odigranih utakmica (38 utakmica), od toga za 21 utakmica na domaćem

terenu i 17 na gostujućem. U posmatranom periodu, novčana kazna izrečena je klubu u ukupnom iznosu od 1.056.000 evra, zbog disciplinskih prestupa usled slabe organizacije utakmica, i to najčešće zbog unošenja i korišćenja pirotehničkih sredstava, upotreba lasera ili sličnih elektronskih uređaja, bacanja predmeta na teren, uništavanja inventara, prilikom blokade stepeništa na tribinama stadiona, izazivanje nereda na tribinama, korišćenje gestova, reči, predmeta ili svakog drugog sredstva za prenošenje svake poruke koja nije prikladna za sportska događanja, posebno poruka koje su političke, ideološke, religiozne, uvredljive ili provokativne naravi, isticanje transparenata neprimerene sadržine, ometanje nacionalnih himni učinjenih od strane navijača kluba. Pored novčane kazne, klubu je sezone 2017/2018 zbog izvršenih težih prekršaja od strane navijača, izrečena kazna delimičnog zatvaranje stadiona, odnosno severne i južne tribine na naredne dve utakmice na kojima je klub domaćin. Sledeće sezone je FK „Crvena zvezda“ je zbog težih ispada navijača, kažnjena odigravanjem jedne utakmice na domaćem terenu bez prisustva publike, kao i zabranom prodaje karata njenim navijačima na jednoj utakmici kada tim igra u gostima. Od ukupne sume novčanih kazni koje su izrečene klubu, u okviru svih takmičenja, postotak kazni koje je izrekla UEFA iznosu 88% (tabela 3).

Tabela 3 Udeo novčanih kazni od strane FSS i UEFA prema FK „Crvena Zvezda“

Ukupno	FSS	UEFA
1,194.284	138.284	1,056.000
100%	12%	88%

Iznosi u tabelama iskazani su u evrima

Trend kažnjavanja FSS i UEFA prema FK „Crvena Zvezda“, zbog učinjenih, sličnih, huliganskih ispada navijača, može se uočiti kroz konkretne primere. Poređenja radi, u 2010. godini, za tri odigrane prvenstvene utakmice, FK „Crvena zvezda“ (FK „Indija“, FK „Jagodina“, FK „BSK“) izrečena je jedinstvena kazna u novčanom iznosu od 1.424 evra, zbog upotrebe pirotehničkih sredstava, uništavanja inventara i bacanja predmeta od strane navijača, a za slični prekršaj po radnji izvršenja, na samo jednoj međunarodnoj utakmici, odigranoj na domaćem terenu, takođe 2010. godine, zbog uništavanja inventara i bacanja predmeta na teren klub je kažnjen sa 7.000 evra od strane UEFA. Na prvi pogled, uvidom u snimak pomenutih utakmica, može se uočiti da je na jednoj međunarodnoj utakmici upaljeno samo nekoliko pirotehničkih sredstava, dok su na utakmicama domaćeg prvenstva, prosto „gorele“ tribine od velike upotrebe pirotehničkih sredstava od strane navijača Zvezde.

DISKUSIJA

Analizirani rezultati ukazuju da je FK „Crvena Zvezda“ često kažnjavan zbog huliganskih ispada, svojih navijača, skoro podjednako na domaćem terenu, tako i na gostujućim utakmicama. Međutim, iz prikazanih pokazatelja može se uočiti da je od strane UEFA, klub kažnjavan drastičnije, iako je odigrao manje međunarodnih utakmica. Kada su u pitanju novčane kazne, one su, od strane UEFA, klubu izricane, za slične huliganske ispade, u tri puta većem iznosu nego što je to slučaj sa kaznama FSS.

Iz analiziranih rešenja o kažnjavanju može se uočiti da je klub za ispade svojih navijača u nadležnosti UEFA izricana pojedinačna kazna za svaku pojedinačnu utakmicu, dok je na domaćim utakmicama skoro u podjednakom broju izricana jedna jedinstvena kazna za više utakmica kao i pojedinačna rešenja o kažnjavanju za jednu utakmicu. To može govoriti da su disciplinski organi FSS „izlazili u susret“ klubu i da se na taj način javnosti prikazalo da su kazne oštre, a u stvari kazna je izrečena za više utakmica. Često je bio slučaj i da je takva jedinstvena kazna, manja od kazne koje su izrekli disciplinski organi UEFA i to samo za jednu utakmicu.

U Disciplinskom pravilniku FSS, članom 42. se navodi da se kao teži slučajevi disciplinskih prekršaja za koje disciplinski organi mogu učiniocu izreći strožu kaznu, smatraju se oni prekršaji pri kojima je učinilac postupio sa naročitom odgovornošću, upornošću ili bezobzirnošću, ili je prekršaj proizveo naročito teške posledice, ili je učinjen pod naročito teškim okolnostima. Koji su to teži slučajevi, određeno je Pravilnikom o bezbednosti i sigurnosti na fudbalskim utakmicama,³² gde je u članu 20. težim slučajevima ugrožavanja bezbednosti ljudi i imovine, pored svih navedenih situacija, između ostalih smatraju i neredi koje karakteriše bezobzirno bacanje u teren za igru i atletsku stazu pirotehničkih i drugih sredstava čije je unošenje na stadion zabranjeno. Kako je na većini utakmica pod patronatom FSS, došlo do masovne upotrebe pirotehničkih sredstava, to znači da su organi FSS izricali neadekvatne kazne i nisu bili dosledni u kažnjavanju. Čak i u slučajevima kada su incidenti okarakterisani kao teži slučajevi, opet je izricana najblaža mera, odnosno odigravanje samo jedne utakmice bez prisustva publike, iako je došlo do značajnog broja incidenata na nekim od pomenutih utakmicama.

ZAKLJUČAK

Na primeru FK „Crvena zvezda“ može se zaključiti da disciplinske sankcije koje izriče UEFA imaju izuzetan efekat. Adekvatne, visoke, novčane kazne za fudbalske klubove i suspenzije sa međunarodnih takmičenja u praksi su dale bolje

---

³² Pravilnik o bezbednosti i sigurnosti na fudbalskim utakmicama, *Službeni list FSS „Fudbal“*, van. br. 1/2007.

rezultate u vidu smanjenja nasilja na sportskim priredbama. Nasuprot merama UEFA, usled izricanja neadekvatnih kazni izrečenih, od strane disciplinskih organa FSS, nisu sprečeni huliganski ispadi navijača na utakmicama u nadležnosti FSS. Poređenjem disciplinskih sankcija koje su izrekli UEFA i FSS, jasno se uočava da je važna uloga sportskih organizacija u suprotstavljanju navijačkom huliganizmu i da, ukoliko se adekvatno primenjuju mere, dolazi do smanjenja nereda na fudbalskim utakmicama.

Odredbama Disciplinskog pravilnika FSS navodi se da visina novčane kazne koje se mogu izreći klubovima, utvrđuje se posebnom odlukom Izvršnog odbora FSS, najmanje jedanput u toku takmičarske sezone. To je potrebno izmeniti, u smislu da se u Pravilniku FSS jasno definišu novčane kazne za određene disciplinske prekršaje, da se taksativno navede koji se incidenti smatraju težim slučajem i koje kazne se izriču za te prekršaje. Takođe, potrebna je dosledna primena propisa, u skladu sa odredbama Pravilnika FSS, s obzirom da se dešavalo da se kazne izreknu, ali da su daleko ispod predviđenog minimuma.

Sprovedeno istraživanje može predstavljati osnov za buduća istraživanja uloge sportskih organizacija i klubova u suprotstavljanju huliganizmu. Slična istraživanja je neophodno sprovesti i u drugim državama koje imaju problem sa huliganizmom, a dobijene rezultate potrebno je uporediti i sa ovim istraživanjem, radi dobijanja šire slike o ulozi sportskih saveza u rešavanju pomenutog problema.

Dr. BOŽIDAR OTAŠEVIĆ

Assistant Professor, University of Criminal Investigation and Police studies, Belgrade

Dr. BOJAN JANKOVIĆ

Associate Professor, University of Criminal Investigation and Police studies, Belgrade

THE ROLE OF SPORTS FEDERATIONS IN OPPOSING VIOLENCE AT SPORTS EVENTS

Summary

In the scientific literature, as well as in the media, the role of the subjects of opposing violence at sports events is often discussed, primarily the police, courts, prosecutors, and members of private security. Contrary to the mentioned subjects, the role of sports federations and organizations, as well as sports clubs is considered on a small scale. In addition to criminal and misdemeanor sanctions that can be imposed on perpetrators of hooligan outbursts, football clubs can also be subject to disciplinary sanctions due to poor organization of sports competitions and hooligan behavior of

their fans. Such disciplinary sanctions are provided for in the regulations of sports federations and organizations. For the purposes of this paper, an analysis of 388 reports of delegates from the matches played by FC „Red Star“ from the season 2010/2011 to 2018/2019 was performed, as well as 94 decisions on punishing FC Red Star by the disciplinary bodies of the Football Association of Serbia (FSS) and UEFA. The results indicate that the disciplinary sanctions imposed by UEFA have an exceptional effect, ie in practice they have given better results in the form of reducing violence at sports events. Contrary to the UEFA measures, due to the imposition of inadequate penalties imposed by the disciplinary bodies of the FSS, the violence of the fans at sports events, where matches under the jurisdiction of the FSS are held, was not prevented.

Key words: sports federation, sports organizations, oppose, violence, sports events

Literatura

- Adang O., Brown E., *Policing football in Europe*, Politieacademie Apeldoorn, Apeldoorn, 2008.
- Beedholm L. R., „Danish police practice and national football fan crowd behaviour. Dialogue or coercive force?“, *Soccer & Society*, Vol. 20, No. 2, 2017.
- Božić V., Đukić M., Jovanovski, Z., „Kaznenopravni prikaz i analiza zaštite od nasilja na sportskim natjecanjima u Hrvatskoj uz osvrt na međunarodnopravna rješenja“, *Unifikacija prava i pravna sigurnost: Zbornik radova 33. Susreta Kopaoničke škole prirodnog prava Slobodan Perović* (ur. Jelena S. Perović Vujačić), Beograd, 2020.
- Brechbuhl A., Dimech A. S., Seiler R., „Policing Football Fans in Switzerland – A Case Study Involving Fans, Stadium Security Employees, and Police Officers“, *Policing: A Journal of Policy and Practice*, Vol. 14, No. 4, 2020.
- Disciplinski pravilnik Fudbalskog saveza Srbije, *Službeni list FSS „Fudbal“*, van. br. 3/2017.
- Dorđević I., „The Role of Red Star Football Club in the Construction of Serbian National Identity“, *Traditiones*, Vol. 45, No. 1, 2017.
- Dorić M., „Politizacija huliganizma“, *Politička revija*, tom 25, br. 3, 2010.
- Đukić V. B. M., Jovanovski Z., „Kaznenopravni prikaz i analiza zaštite od nasilja na sportskim natjecanjima u Hrvatskoj uz osvrt na međunarodnopravna rješenja“, *Unifikacija prava i pravna sigurnost: Zbornik radova 33. Susreta Kopaoničke škole prirodnog prava Slobodan Perović* (ur. Jelena S. Perović Vujačić), Beograd, 2020.
- Đurđević N., „Obaveza organizatora sportske priredbe da obrazuje odgovarajuću redarsku službu“, *Bezbednost*, tom 54, br. 1, 2012.
- Đurđević N., „Autonomija sporta – obaveznost sportskih pravila međunarodnih sportskih saveza na nacionalnom nivou“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, tom 55, br. 2, 2018.
- Đurđević N., Otašević B., „Redarska služba na sportskim priredbama“, *Pravni život*, br. 9, Beograd, 2016.
- Janković B., „Prevenција nasilja na sportskim priredbama“, *Glasnik prava*, tom 1, br. 3, 2010.

- Janković B., „The Role of Stewards at Sports Events in the Republic of Serbia“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta Novi Sad*, tom 54, br. 1, 2020.
- Khaldi H. M. A., Awamleh A. A. A., „Methods for confronting football play grounds hooliganism in Jordan from the view point of the teaching staff members at the Faculties of physical education in the Jordanian university“, *Sport Science*, Vol. 8, No. 1, 2015.
- Milenković Ž., „Obrazovanje u funkciji suzbijanja nasilja navijačkih grupa na fudbalskim utakmicama“, *Bezbednost*, tom 54, br. 1, 2012.
- Milojević S., Janković B., „Proactive approach of police in combat against football hooliganism“, *Archibald Reiss Days*, The Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade, 2011.
- Milojević S., Janković B., „Police measures and actions in confronting football hooliganism in some European countries“, *Archibald Reiss Days*, The Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade, 2012.
- Milojević S., Janković B., Milojković B., „Uticaj edukacije na intezitet navijačkog nasilja mlade populacije“, *Evropske integracije: Pravda, sloboda i bezbednost*, Kriminalističko-policijska akademija i fondacija „Hans Zajdel“, Beograd, 2016.
- Milojević S., Janković B., Otašević B., *Suprotstavljanje navijačkom huliganizmu – monografija*, Kriminalističko-policijski univerzitet, Beograd, 2019.
- Milojević S., Simonović B., Janković B., Otašević B., Turanjanin V., *Mladi i huliganizam na sportskim priredbama*, OEBS – Misija u Srbiji, Beograd, 2014.
- O’Neill M., „Policing Football in Scotland: The Forgotten Team“, *International Review for the Sociology of Sport*, Vol. 39, No. 1, 2004.
- Otašević B., „Urbano okruženje i nasilje u sportu“, *Bezbednost*, tom 52, br. 3, 2010.
- Otašević B., „Mera bezbednosti zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama u krivičnom zakonodavstvu Srbije“, *Perjanik*, tom 12, br. 30, 2014.
- Otašević B., „Zaštitna mera zabrane prisustvovanja određenim sportskim priredbama u prekršajnom zakonodavstvu Srbije“, *Unifikacija prava i pravna sigurnost: Zbornik radova 33. Susreta Kopaoničke škole prirodnog prava Slobodan Perović* (ur. Jelena S. Perović Vujačić), Beograd, 2020.
- Primorac D., Pilić M., „Sigurnost i zaštita na nogometnim utakmicama i ostalim sportskim priredbama prema rješenjima Konvencije Vijeća Europe CETS, br. 218“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, tom 56, br. 2, Split, 2019.
- Simonović B., Đurđević Z., Otašević B., „Violence at Sporting Events: The European Standards of Police Procedures and Practice in Serbia“, *Policing Major Events: Perspectives from Around the World*, CRC Press, London, New York, 2015.
- Stanić M., Andonović S., „Police detention of football fans as measure of preventing violence in case law of the European Court of Human Rights“, *Archibald Reiss Days, 2020* (Ed. Stevo Jaćimovski), University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade, 2020.

- Stott C., Havelund J., Williams N., „Policing football crowds in Sweden“, *Nordic Journal of Criminology*, tom 20, br. 1, 2018.
- Šošić J., „Medijski aspekt sportskog huliganstva“, *Sport Science*, tom 1, br. 1, 2008.
- Šuput D., „Propisi FIFA i UEFA protiv nasilja na fudbalskim utakmicama – problem preklapanja nadležnosti države i sportskih organizacija“, *Bezbednost*, tom 54, br. 1, Beograd, 2012.
- Veličković P., „Utvrđivanje osposobljenosti policijskih službenika Policijske uprave u Novom Sadu za obezbeđenje sportskih manifestacija povećanog rizika“, *Bezbednost*, tom 54, br. 1, 2012.

Datumi prijema i prihvatanja rada

Primljen: 29.09.2021.

Prihvaćen: 18.10.2021.

PREGLEDNI RAD